

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 40/2010-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. mája 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Rudolfa Tkáčika a Ľubomíra Dobríka o prijatej sťažnosti Ing. O. H., B., zastúpenej advokátkou JUDr. I. B., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 5/2007 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. O. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 5/2007 p o r u š e n é b o l i .

2. Ing. O. H. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 800 € (slovom osemsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava IV povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Bratislava IV je povinný Ing. O. H. uhradiť trovy konania v sume 245,70 € (slovom dvestoštyridsaťpäť eur a sedemdesiat centov) na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. I. B., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 40/2010-9 z 26. januára 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. O. H., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 5/2007.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že 3. augusta 2005 bol na okresnom súde proti sťažovateľke podaný návrh na vydanie platobného rozkazu. Okresný súd vydal 30. októbra 2005 platobný rozkaz, proti ktorému podala sťažovateľka 19. decembra 2005 odpor. Okresný súd vykonal vo veci sťažovateľky niekoľko pojednávanií, ktoré následne odročil.

Sťažovateľka podala prvú sťažnosť na priet'ahy v konaní už 31. júla 2007 a po jej druhej sťažnosti z 20. júla 2009 okresný súd určil termín pojednávania na 17. september 2009. Toto pojednávanie súd rovnako odročil.

Sťažovateľka vyslovila názor, že v konaní okresného súdu došlo k „*evidentným prietahom*“ spôsobujúcim jej „*frustráciu z neistoty vyvolanej neúmerne dlhou dobou riešenia sporu*“.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka v závere sťažnosti navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Právo sťažovateľky Ing. O. H., trvale bytom: B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené čl.48 ods.2 Ústavy Slovenskej republiky a v primeranej lehote podľa čl. 6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod spis, zn. 9C5/2007 bolo porušené.

Okresnému súdu Bratislava IV sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod spis, zn. 9C5/2007 konal bez zbytočných prietahov.

Ing. O. H., trvale bytom: B., sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3 500,- € (slovom tritisíc päťsto euro), ktoré je povinný vyplatiť Okresný súd Bratislava IV do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

Okresný súd Bratislava IV je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 276,16 € (dva právne úkony á 131,13 € prevzatie a príprava a spísanie sťažnosti; dva krát režijný paušál á 6,95 €) na účet právneho zástupcu sťažovateľky do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia.“

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril okresný súd prostredníctvom svojej predsedníčky. List sp. zn. Spr 3062/10 doručený ústavnému súdu 11. marca 2010 obsahoval podrobný chronologický prehľad procesných úkonov konania a predsedníčka okresného súdu v ňom uviedla, že namietané konanie síce „*nevykazuje znaky právnej zložitosti, je však zložitá po skutkovej stránke*“, pretože účastníci konania predkladali konajúcemu súdu veľké množstvo listinných dôkazov, ktoré opakovane korigovali, a preštudovanie veci si v dôsledku toho vyžadovalo väčší časový priestor.

V liste bola predstretá táto argumentácia: «*Platobný rozkaz vo veci bol súdom vydaný v primeranej lehote po podaní návrhu na jeho vydanie. Odporkyňa v 2. rade podala proti vydanému platobnému rozkazu odpor. Následne bola vec prevedená z oddelenia „Ro“ do oddelenia „C“.*

Po prevedení veci do občianskoprávneho oddelenia dňa 17.1.2007 bolo vo veci nariadených spolu päť pojednávanií. Prvé pojednávanie určené na deň 13.11.2007 bolo zákonnou sudkyňou nariadené až dňa 19.7.2007, nakoľko potrebovala čas na oboznámenie sa so spisovým materiálom, najmä založenými vyúčtovaniami.

Po vyjadrení odporkyne v 2. rade k veci (dňa 11.1.2008) a založení listín do spisu súd opakovane uznesením zo dňa 19.5.2008 a tiež výzvou zo dňa 25.6.2008 vyzýval navrhovateľa na doplnenie návrhu a špecifikáciu petitu, nakoľko jeho podania boli rozporuplné.

Navrhovateľ návrh na začatie konania doplnil až dňa 16.1.2009 a dňa 26.1.2009.

Dňa 20.1.2009 a dňa 27.1.2009 sa konali riadne pojednávania, na ktorých boli vypočutí účastníci konania.

Nakoľko v deň pojednávania 27.1.2009 boli do spisu založené rozsiahle dôkazné listiny, súd pojednávanie musel odročiť za účelom ich naštudovania.

Pojednávanie určené na deň 17.9.2009 bolo z dôvodu práceneschopnosti sudkyne odročené (zákonná sudkyňa bola v dôsledku úrazu od 4.9. do 15.10.2009 práceneschopná). Na poslednom /piatom pojednávaní dňa 3.11.2009 súd vo veci meritórne rozhodol.»

Podľa názoru okresného súdu „konanie bolo poznačené minimálnymi prietahmi, ktoré však nemali preukázateľne za následok spôsobenie ujmy sťažovateľke“. Prietahy boli spôsobené v najväčšej miere z objektívnych dôvodov, a to predovšetkým správaním navrhovateľa, ktorý sťažoval postup konania svojou neprítomnosťou na určených termínoch pojednávania a nereagoval na výzvy okresného súdu náležitým spôsobom.

V závere listu predsedníčka okresného súdu vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

Právna zástupkyňa sťažovateľky vo vyjadrení k stanovisku okresného súdu v liste doručenom ústavnému súdu 6. apríla 2010 uviedla, že sťažovateľka trvá v plnom rozsahu na svojom vyjadrení obsiahnutom v sťažnosti.

Poukazujúc na právoplatné skončenie veci sťažovateľky právna zástupkyňa uviedla, že „navrhujú vypustiť z návrhu rozhodnutia ÚS SR toto rozhodnutie:

Okresnému súdu Bratislava IV sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9C 5/2007 konal bez zbytočných prietahov.“

Právna zástupkyňa v liste doručenom ústavnému súdu 11. mája 2010 oznámila, že sťažovateľka netrvá na ústnom prerokovaní veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Pokiaľ ide o priebeh a stav napadnutého konania na okresnom súde, ústavný súd z obsahu predmetného súdneho spisu a z vyjadrenia účastníkov konania zistil tieto na posúdenie veci relevantné okolnosti:

Okresnému súdu bolo 21. septembra 2006 doručené oznámenie o neúspešnom pokuse o doručenie zásielky odporcovi v 1. rade. Okresný súd uznesením z 20. decembra 2006 uložil sťažovateľke povinnosť zaplataenia súdneho poplatku.

Sťažovateľka 4. januára 2007 uhradila uložený súdny poplatok. Okresný súd 9. augusta 2007 doručil odporcovi v 1. rade návrh, odpor a upovedomenie o termíne pojednávania.

Okresný súd vykonal 31. januára 2008 pojednávania. Uznesením z 19. mája 2008 vyzval okresný súd navrhovateľa na špecifikáciu návrhu.

Okresný súd 1. júla 2008 vyzval navrhovateľa na doplnenie predloženej špecifikácie návrhu, pričom mu lehotu na splnenie výzvy neurčil. Navrhovateľ reagoval na výzvu 16. januára 2009, keď doručil okresnému súdu listinné dôkazy. Okresný súd vykonal 20. januára 2009 pojednávanie.

Okresný súd vykonal 27. januára 2009 pojednávanie. Dňa 3. novembra 2009 na vykonanom pojednávaní rozhodol rozsudkom, ktorý nadobudol právoplatnosť 16. januára 2010.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola prejednaná v primeranej lehote.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania, v ktorom s'ťažovateľka namieta zbytočné priet'ahy, je návrh na zaplatenie sumy z titulu nedoplatku na nájomnom a úhradách spojených s užívaním bytu.

Vec nemožno považovať za právne zložitú, pretože tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti prvostupňových súdov. Napokon túto skutočnosť uznal vo svojom stanovisku z 1. marca 2010 aj samotný okresný súd. Ústavný súd konštatuje nenáročnosť veci aj po skutkovej stránke a nestotožňuje sa s tvrdením okresného súdu o skutkovej zložitosti veci danej postupným predkladaním množstva listinných dôkazov a ich opakovaným korigovaním zo strany účastníkov konania, pretože je toho názoru, že bolo povinnosťou súdu zabezpečiť efektívny postup využitím inštitútov poskytovaných Občianskych súdnym poriadkom, a usmerniť tak účastníkov ku včasnému a komplexnému predloženiu relevantných listinných dôkazov.

2. V správaní s'ťažovateľky neboli zistené žiadne momenty, ktoré by mali negatívny dopad na rýchlosť a plynulosť posudzovaného konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľky, bol postup okresného súdu.

Ústavný súd pri preskúmaní postupu súdu v posudzovanom konaní zistil obdobia nečinnosti, keď okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka, ktoré sa premietli do zbytočných priet'ahov v konaní v celkovom trvaní 2 rokov a 3 mesiacov.

Ide o obdobie od 21. septembra 2006, keď bolo okresnému súdu doručené od kompetentného subjektu oznámenie o neúspešnom pokuse o doručenie zásielky odporcovi v 1. rade, do 20. decembra 2006, keď okresný súd uznesením uložil s'ťažovateľke povinnosť zaplatenia súdneho poplatku (nečinnosť v trvaní 3 mesiacov).

Obdobím nečinnosti v rozsahu 7 mesiacov je úsek od 4. januára 2007, keď sťažovateľka uhradila uložený súdny poplatok, do 9. augusta 2007, keď okresný súd doručil odporcovi v 1. rade návrh, odpor a upovedomenie o termíne pojednávania.

Krátkodobejším obdobím nečinnosti v rozsahu 3 mesiacov je konanie poznačené od 31. januára 2008, keď okresný súd vykonal pojednávania, do 19. mája 2008, keď okresný súd uznesením vyzval navrhovateľa na špecifikáciu návrhu.

Šesťmesačné obdobie nečinnosti okresného súdu bolo zistené aj v rozmedzí od 1. júla 2008, keď okresný súd vyzval navrhovateľa na doplnenie predloženej špecifikácie návrhu, do 20. januára 2009, keď okresný súd vykonal po doručení listinných dôkazov navrhovateľom (16. januára 2009) pojednávanie.

Napokon najrozsiahlejším obdobím nečinnosti predstavujúcim 8 mesiacov je časť konania počnúc 27. januárom 2009, keď okresný súd vykonal pojednávanie, do 3. novembra 2009, keď vykonal ďalšie pojednávanie, na ktorom prijal vo veci rozsudok.

Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

Za nesústredenú činnosť okresného súdu v posudzovanom konaní ústavný súd považuje jeho postup, keď 1. júla 2008 vyzval navrhovateľa na doplnenie predloženej špecifikácie návrhu, avšak neurčil navrhovateľovi lehotu na splnenie predmetnej výzvy, na ktorú za takýchto okolností navrhovateľ reagoval až s odstupom niekoľkých mesiacov, a to 16. januára 2009.

Z petitu podanej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka žiada ústavný súd aj o vyslovenie porušenia práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v predmetnom konaní pred okresným súdom.

Ústavný súd si už pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, z tohto dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, III. ÚS 109/07).

Postup okresného súdu vzhľadom na uvedené obdobia nečinnosti, s prihliadnutím na celkovú dobu konania (viac ako 4 roky) a na jeho nesústredenú činnosť nemožno považovať za ústavne akceptovateľný vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ani za primeraný vo vzťahu k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto dospel k záveru, že základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd síce vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote, avšak vzhľadom na okolnosť, že konanie na okresnom súde bolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd neprikázal okresnému súdu, aby konal vo veci bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 3 500 € z dôvodu „*psychickej traumy*“ spôsobenej podľa vyjadrenia sťažovateľky prier'ahmi v namietanom konaní.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľke sumu 800 €. Táto suma zohľadňuje doterajšiu dĺžku posudzovaného konania s prihliadnutím na predmet konania, dĺžku zbytočných prier'ahov v konaní a s tým spojenú ujmu sťažovateľky.

Sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadala priznať aj náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorých výšku špecifikovala sumou 414,50 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2008, ktorá bola 20 950 Sk, t. j. 695,41 €. Za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) patrí odmena v sume 2 x 115,90 € (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 6,95 € Sk (režijný paušál) (§ 16 ods. 3 vyhlášky), teda spolu 245,70 €. Za tretí úkon (písomné podanie právnej zástupkyne doručené ústavnému súdu 6. apríla 2010) ústavný súd náhradu nepriznal, keďže ho nepovažoval za taký, ktorý by prispel k objasneniu veci. Ústavný súd priznal teda sťažovateľke úhradu trov konania v sume 245,70 €.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. mája 2010